

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויקרא - תשנ"ח - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

השיעור לעילוי נשמת :

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : ויקרא

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ח.

הלכות פסח

כבוד מעלת הרבנים הנכבדים, הגבאים, קהל קדוש ונכבד, למאזינים ולחוזים.

סוד עיבור החודש – נתקשה בו משה רבנו

השבת היא שבת ראש חודש וגם שבת החודש. לכן השבת אנו נקרא בפרשת החודש, שם כתוב (שמות י"ב א'-ג'): "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן פְּאָרְץ מִצְרַיִם לֵאמֹר. הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשִׁית חֲדָשִׁים רְאשֹׁן הוּא לְכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה. דַּבְּרוּ אֶל כָּל עַדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֵשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה... וכו'. מבאר רש"י: "החודש הזה – הראהו לבנה בחידושה ואמר לו, כשירח מתחדש יהיה לך ראש חודש". אחר כך רש"י אומר: "ואין מקרא יוצא מדי פשוטו, על חודש ניסן אמר לו זה יהיה ראש לסדר מניין החודשים שאייר קרוי שני, סיון קרוי שלישי". ועל מה שכתוב: "הזה – נתקשה משה על מולד הלבנה באיזה שיעור תיראה ותהיה ראויה לקדש, והראה לו באצבעו את הלבנה ברקיע ואמר לו כזה ראה וקדש. וכיצד הראהו...". אז רש"י אומר שזה היה בבין השמשות. פשט הפסוק הוא, שאמר לו הקב"ה למשה רבנו שיקרא לחודש הזה "ראש חודשים" באופן שניסן ייקרא חודש ראשון, אייר ייקרא חודש שני, סיון חודש שלישי וכן על זה הדרך. וכשאמר לו "הזה" הראה לו באצבע כי משה רבנו התקשה בענין מולד הלבנה. ובאמת מולד זה קשה מאוד, חשבונות הלבנה זה קשה מאוד, קידוש החודש זה קשה מאוד, ואחד הסימנים שזה קשה, ברמב"ם יש בדרך כלל הערות או הארות והשגות של הראב"ד. וכשמגיעים להלכות קידוש החודש הוא אומר שהוא משאיר את זה לרמב"ם כי סוד העיבור הוא קשה מאוד. חשבונות של מולד הלבנה זה באמת קשה. והעיבור זה קשה מאוד. ולכן זה נקרא "סוד" העיבור. ועם ישראל ידע את זה עוד מהיותם במצרים.

המצוה הראשונה בתורה – קידוש החודש שהיא יסוד האמונה בחכמי ישראל ובקב"ה

המצוות של התורה בעיקר מתחילות מהפסוק הזה של "החודש הזה לכם ראש חודשים". ואמר רש"י בתחילת פרשת בראשית שהתורה היתה צריכה להתחיל מ"החודש הזה לכם ראש חודשים" שזה העיקר, ומכאן מתחילות ההלכות והמצוות והחייבים. ונשאלת השאלה, וכי לא מצא הקב"ה למצוה הראשונה שבתורה רק את "החודש הזה לכם"? היה לכאורה מן הראוי להתחיל באמונה בקב"ה כגון "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", או פסוקים על בטחון בה' יתברך שמו ויתעלה! וכאן המצוה הראשונה שבתורה היא: "החודש הזה לכם ראש חודשים" שהיא קידוש החודש! ועוד מאיפה נצטוו עליה? עוד בהיותם במצרים! ולא רק זה, אלא כתוב במצוה זו: "לאמר", כלומר שגם מצוה קשה זו של קידוש החודש נצטווה משה רבנו ללמד את בני ישראל, וכמו שאומר האור החיים הקדוש בפירוש, וז"ל: "עוד ירצה, כי מתחילה ידבר אל הזקנים כמו שמצינו לו שכן עשה משה דכתיב (להלן פסוק כא) ויקרא משה לכל זקני ישראל, והוא אומר דברו אל כל עדת ישראל לאמר, שיאמרו לעם, והוא גם כן מה שאמר שם הכתוב ויאמר אליהם". אלא יש לומר, שהנה קידוש החודש היא מצוה שנמסרה לעם ישראל ולחכמי ישראל. ולכן כתוב: "החודש הזה לכם" ללמדנו שבידכם זה מסור. או כמו שחז"ל אומרים על הפסוק: "אשר תקראו אותם במועדים – אל תקראו אותם אלא אתם", לומר שאתם קובעים את המועדים ואתם קובעים מתי

יחול הזמן של כל מועד ומועד. יושבים חכמי ישראל ורואים שאם למשל יצא יום הכיפורים ביום ראשון זה לא יסתדר בגלל סעודה מפסקת שתחול בעיצומה של השבת, או שהם רואים שלא מסתדר שהושענא רבה יצא ביום שבת ואיך יעשו חבטת ערבה, לכך הם משנים וקובעים את החודשים אחרת! ולכאורה איך יש בידם הכח לשנות את מועדי השנה, והרי המולד ומהלך הלבנה קובע את עצמו! ועל זה אנתנו אומרים בתפילת ראש חודש: "חוק זמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם!" ואם כן, הלבנה מסתובבת ומתחדשת מדי חודש בחודשו ללא שום שינוי כלל ועיקר. ובכל זאת, חכמי ישראל באים ובגלל חשבונות שונים – שלעצמם בודאי צודקים הם – קובעים חודשים ומועדים בצורה שונה, או מקדימים או מאחרים! אומר הקב"ה למשה רבנו, משה! נתתי לכם כח לשלוט בירח, ואם אתם שולטים בירח אתם שולטים גם בכוכבים ובמערכת כולה, גם בכוכבים וגם בשמש! ואתם תקבעו מתי ראש חודש, ואם החשבון שלכם לא יתאים עם מולד הלבנה, אני אשנה לכם את סדרי הלבנה שיתאימו לכם כמו שאתם אומרים ואתם קובעים! ואת זה משה רבנו אומר למשה רבנו במצרים שיראו איזה כח נתן הקב"ה לחכמי ישראל! וזו המצוה הראשונה שבתורה. המצוה הראשונה שבתורה היא אמונה צרופה ופשוטה בהקב"ה! והדרך להגיע לאמונה שלמה בקב"ה היא קביעת אמונה תמימה בחכמי ישראל! כשיש אמונה בחכמי ישראל אדם מגיע בקלות לאמונה בקב"ה.

הלבנה קובעת ולא שינוי השעון

ומה שאמר "החודש הזה לכם ראש חודשים" אמר רש"י שהראה לו באצבע, ולכאורה לפי מה שקורה במדינה ביום חמישי בשבוע שעבר שינוי את השעון, אולי זה מובן – כי הקב"ה אומר למשה רבנו דע לך שמולד הלבנה הוא בתאריך כזה וכזה ובשעה כזו וכזו, ומשה רבנו אז היה עדיין במצרים ואמר לקב"ה שהוא אינו מבין איך זה הולך? אמר לו הקב"ה אתה לא יודע שבארץ ישראל השתבשו ועשו את השעון קיץ מוקדם מאוד עוד לפני חודש ניסן?! דע לך שהעיקר הוא להסתכל על הלבנה ולא להביט בשעון, כי השעון לא קובע, אלא "כזה ראה וקדש" תראה איך שבדיוק מולד הלבנה קובע ולא השעון.

מניין החודשים - זכר לנס הגדול (הגאולה)

על ביאור "ראש חודשים", גם רש"י וגם הרמב"ן היו כשני "נביאים" שכיוונו דעתם לפירוש אחד. רש"י אומר, שהכוונה "ראש חודשים" היא ספירת החודשים, כך שחודש ניסן הוא החודש הראשון וחודש אייר הוא החודש השני וחודש סיון הוא החודש השלישי. והרמב"ן אומר כך: "וטעם החדש הזה לכם ראש חודשים, שימנו אותו ישראל חדר הראשון, וממנו ימנו כל החודשים שני ושלישי עד תשלום השנה בשנים עשר חדש, כדי שיהיה זה זכרון בנס הגדול, כי בכל עת שזוכיר החודשים יהיה הנס נזכר, ועל כן אין לחדשים שם בתורה, אלא יאמר בחדש השלישי (להלן יט א), ואומר ויהי בשנה השנית בחדש השני נעלה הענן (במדבר י יא), ובחדש השביעי באחד לחודש וגו' (שם ט א), וכן כלם". כלומר, שלדעת הרמב"ן, כשמזכירים את מניין החודשים, מזכירים את הגאולה, הן את גאולת מצרים והן את הגאולה העתידה. והנה, בעל ה"בן איש חי" עליו השלום כתב בשם שער הכוונות, שכשאדם אומר בכל יום: "היום יום אחד בשבת קודש", או "היום יום שני בשבת קודש" - וכן בכל יום - "השיר שהיו הלויים אומרים על הדוכן", שיכוון שבאומרו "יום אחד בשבת קודש" או "יום שני בשבת קודש" מקיים מצות "זכור את יום השבת לקדשו". וכך, כשאומרים למשל "יום אחד בשבת קודש" זוכרים כבר את יום השבת, כך שהיום הראשון מתייחס לשבת! וגם כשאומר "יום שני בשבת קודש" כוונתו היום השני לכריאת העולם לקראת שבת קודש. ולמעשה דבריו אלה הם על אותו משקל של דברי הרמב"ן, שבאומרו "יום ראשון" וכן "יום שני" מקיים את מצות "זכור את יום השבת". כך גם לדעת הרמב"ן, מי שמונה את חודשי השנה כפי שהתורה קבעה ואמרה על

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויקרא - תשנ"ח - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

מגילה כ"ט ע"א) ועוד שאר מפרשים. והנה, המשנה ברורה (ס' תרפ"ה סק"א) כותב בשם ה"לבוש" טעם אחר, וכתב שהטעם הוא זכר למה שהיו מקדשים את החודש, והרי הוא זכר לקידוש החודש. וז"ל: "הרביעית - פרשת החודש בשבת הסמוך לר"ח ניסן, כדי לקדש חודש ניסן, דכתיב בתורה החודש הזה לכם ראש חדשים. אבל אין זה עיקר הקידוש כי עיקר הקידוש הוא בעת ראיית הלבנה שמקדשין אותו הבית דין, ואין הקריאה הזאת אלא מדרבנן", עכ"ל. וכבר אמרנו שלפירוש רש"י ושאר מפרשים אין הטעם כן.

והנה, בירושלמי מקשה, הרי ביום השני לחודש ניסן של השנה השניה לשנותם של בני ישראל במדבר - שחטו את הפרה האדומה. הוה אומר, שפרה אדומה היתה בב' ניסן ולא בא' ניסן. לפי זה קשה, למה קוראים את פרשת החודש: "החודש הזה לכם ראש חודשים" בשבת שסמוכה לראש חודש ניסן, ואילו את פרשת פרה אדומה קוראים בשבת הקודמת והיא השלישית מארבע הפרשיות? ומתריץ הירושלמי, שהסיבה שקוראים את קריאת פרה אדומה קודם לשבת שבה קוראים את פרשת החודש היא משום שצריך להקדים את טהרתם של ישראל להראות ולהודיע שהטהרה של עם ישראל כל כך חשובה שהיא קודמת לכל דבר אחר, ואפילו אם מבחינת התאריכים היה מן הראוי להקדים את קריאת פרשת פרה לקריאת פרשת החודש.

ובעניין זה מפרש ה"קרבן העדה", שכשהיו עם ישראל במדבר לא היתה אפשרות לשחוט את הפרה האדומה בראש חודש ניסן שהרי עדיין לא היה אוהל מועד ואיך ישחטו את הפרה שבמצוותה כתוב "על פתח אוהל מועד", ומזה למדו שיש לכונן את פניה של הפרה כלפי אוהל מועד? אלא מוכרחים קודם כל לחנוך את המשכן, וזה היה בראש חודש ניסן, ואחרי שהקב"ה השרה שכינתו והענן היה מלא את המשכן, או אז יכלו לשחוט ולסדר את ענייני פרה אדומה. אבל בדרך כלל, כשהיה בית המקדש קיים, היו באמת עושים את סדר פרה אדומה לפני חודש ניסן, כדי שעם ישראל יוכלו להטהר לפני ההגה. אשר על כן, אנו קוראים את הקריאה של פרה אדומה בשבת שקודם הקריאה של פרשת החודש. וז"ל רש"י (שם): "ובתלמוד ירושלמי גרסינן אמר ר' חמא, בדין הוא שיקדום החודש לפרשת פרה, שהרי באחד בניסן הוקם המשכן ושני לו נשרפה הפרה, ומפני מה הקדימוה? שהיא טהרתן של ישראל", עכ"ל.

קריאת התורה וההפטרה כשיש שלושה ספרים וסדר הקדישים

השבת מוציאים שלושה ספרי תורה. בסדר הקריאה אין הבדל בין האשכנזים לספרדים, רק בהפטרה הספרדים נוהגים לקרוא בנוסף להפטרה של השבוע עוד פסוק ראשון ואחרון של ההפטרה שיש בה עניינא דיומא. יש הבדל בסדר אמירת הקדישים בין הנוהגים כדעת מנן השולחן ערוך לבין הנוהגים כדעת ה"חקרי לב", ובין הנוהגים כדעת המשנה ברורה לבין הנוהגים כדעת חכמי אשכנז שהנהיגו כמנהג ירושלים.

לפי הספרדים הסדר הוא כך - בספר תורה ראשון השבת קוראים בפרשת ויקרא

(בכון לשנת תשנ"ח) ובו עולים ששה קרואים. העולה השביעי (משלים) עולה לספר התורה השני לקריאה של ראש חודש ומתחילים מ"וביום השבת" ואחרי הקריאה אומר חצי קדיש, ואחר כך מעלים למפטיר את העולה השביעי שיקרא בספר התורה השלישי בקריאה של שבת החודש וקורא "החודש הזה לכם ראש חודשים" ואומרים שוב חצי קדיש אחרי הקריאה של המפטיר, כך שלדעת הספרדים אומרים שני חצאי קדישים, אחרי הקריאה של ראש חודש ואחרי הקריאה של שבת החודש.

לדעת ה"חקרי לב" הסדר הוא כך - אם עלו בעליה של פרשת השבוע מוסיפים

חודש ניסן ש"החודש הזה לכם ראש חודשים", כך שכשהוא מונה את חודש ניסן הוא אומר: "ראשון לגאולה" ועל חודש אייר אומר: "שני לגאולה" וכן על זה הדרך שכשמגיע לחודש תשרי הוא אומר: "שביעי לגאולה" ובה מקיים את מצות התורה וטעמה במניין ספירת החודשים.

מניין החודשים העבריים דוקא ולא חודשים לועזיים

הראשון לציון, הגאון הגדול רבי יצחק ניסים עליו השלום כתב תשובה גדולה בעניין אותם שמונים ימים לפי תאריכים לועזיים וכותבים לדוגמא: ראשון לחודש השני (01/02) שפירושו ראשון לחודש הלועזי הקרוי "ינואר" וכל כיוצא בזה, והרי זה לא נכון בעליל, שכן החודש השני האמיתי הוא חודש אייר שהוא השני לחודש ניסן, ולדעתו מי שמונה כן עובר על מצות עשה של "החודש הזה לכם ראש חודשים" וגם על מצות לא תעשה. והביא לשיטתו שיטות של כמה ראשונים שהסתמכו על דעתו של הרמב"ן בעניין הזה. הועלתה הצעה לכתוב במקום "חודש ראשון" או "חודש שני", שיכתבו את שם החודש כגון "ינואר" או "פברואר" וכך לא יזכור את מספרו של החודש במניין חודשי השנה - אלא שלשיטתו לא הועיל כלום אלא אדרבה נעשה יותר גרוע, שכן השמות של החודשים "ינואר" ו"פברואר" הם שמות של עבודה זרה! על כן צריכים להשתמש בתאריכים עבריים שהם התאריכים היהודיים והאמיתיים. התאריך הלועזי שייך לגויים ולא של עם ישראל, על כן החודשים הם: החודש הראשון - ניסן, החודש השני - אייר, החודש השלישי - סיון, וכן על זה הדרך. וכך אומר רש"י וגם הרמב"ן נחמני. אלא, שלא כולם מבינים את התאריכים העבריים, וגם חלק מהשיבושים שקורים במדינה הוא שהם משתמשים בלוח הלועזי ולפעמים יכולים להכניס לתוך עשרה בטבת או לתוך י"ז בתמוז עניינים אחרים, והכל בגלל שלא מסתכלים בתאריך העברי ולא רגילים אליו. על כן, יש לכתוב לכתחילה תאריך עברי בראשו של כל מכתב או מסמך, ואפילו על שטרות או צ'קים. ואם מקבל המכתב אינו מבין את התאריך העברי, או שפקיד הבנק אינו יודע מהו א' דראש חודש או ב' דראש חודש, כמו כן אינו יודע מה זה אדר א' או אדר ב' וכדומה - ניתן להוסיף את התאריך הלועזי בסוגריים. ואם מכל סיבה הייב הכותב לכתוב תאריך לועזי, יוסיף ליד התאריך "למניינם", כי זה באמת לא לפי המניין שלנו, כי המניין שלנו נמנה לפי חודשים ניסן אייר והלאה. וכפי שאמרנו, כשמזכירים את מניין החודשים היהודיים, מקיימים את המצוה של "החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה".

החודש הזה לכם ראש - אתם תהיו ראש לכל האומות

עוד אומר ה"אור החיים" הקדוש על הפסוק "החודש הזה לכם ראש חודשים", ללמדנו שעם ישראל יהיו ראש לכל העמים, כמו שאומרים על הפסוק "בשמים ראש" שהכוונה בשמים חשובים. ובאמת, עם ישראל קובעים את מולד הלבנה ואת מניין החודשים ואת זמני המועדים. והנה, מיד כשיצאו עם ישראל ממצרים נבחרו להיות לעם הנבחר וזהו שאומרים "אתה בחרתנו מכל האומות", וזהו שכתוב "החודש הזה לכם - ראש חודשים".

טעם לקריאת פרשת החודש

יש לשאול, למה השבת שלפני ר"ח ניסן נקבעה לקרוא בה את פרשת החודש? רש"י מבאר על זה בגמרא (מגילה כ"ט ע"א): "ברביעית החודש הזה לכם - ששם פרשת הפסח", וכוונתו שיש לזכור את יציאת מצרים ואת החובה להקריב את קרבן פסח, ולכן קריאה זו מזכירה את העניינים הללו. וזאת, מלמד החובה לזכור בכל יום את יציאת מצרים בימים ובלילות (כמו שמזכירים בקריאת שמע ועוד), עדיין יש חובה להזכיר את יציאת מצרים בקריאה זו של שבת החודש. גם רבנו עובדיה מברטנורא מזכיר טעם זה (בפירושו למשניות על מסכת מגילה פ"ג משה ד), וגם בקרבן העדה בפירושו לירושלמי מביא את זה, וגם הר"ן (על הגמרא

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויקרא - תשנ"ח - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

חודש ניסן ועד ראש חודש אייר¹, ובכך מתאפשר להם ללמוד תורה בקרוב מקום לביתם, וגם באופן זה מתאפשר לערוך נקיון יסודי ברחבי הישיבה לקראת חג הפסח. מדינא, חובה עליהם לבדוק את החדרים שלהם קודם צאתם לחופשת בין הזמנים מהישיבה, על כן עליהם לבדוק את החדרים לילה לפני שיוצאים לחופשה מביתם. את הבדיקה יערכו בחדרם ובארונות שלהם. ואם נשאר חבר חדר בישיבה, ועל אותו שליח לבדוק את החדר קודם עוזבו את הישיבה. ואם שכחו לבדוק ונסעו לבית- עליהם להתקשר ולבקש מאחד הבחורים שנשאר בחדרם או בישיבה לבדוק בשליחותם את החדר ואת הארון. ואם אין בחור שיכול לבדוק במקומו, יתקשר ויספר לאחראי על הישיבה שהוא לא בדק את החדר ואת הארון (ולפעמים עלול האחראי לכעוס כי יתכן וכמה בחורים התקשרו להודיע לו שלא בדקו את החדר ואת הארון שלהם), ואז בליל ערב פסח ידאג שהחדרים והארונות יהיו נקיים ובדוקים. על כן, על בחורי הישיבה להיות בגדר "חכם עיניו בראשו" ולבדוק את החדר קודם צאתם ל"בין הזמנים".

מסירת בגדים ורהיטים משומשים לגמ"חיים לטובת נזקקים

נהוג, שבכל שכונה ושכונה מחזיקים קרנות של גמ"חיים, יש גמ"חיים של השאלת ספרים ויש גמ"חיים שונים אחרים מכל הסוגים. בין הגמ"חיים יש גם גמ"חיים של השאלת בגדים, שמטרתם לקבל בגדים מאנשים שלא רוצים ללבושים עוד, ובאים אחרים שמעוניינים בהם ולוקחים אותם ללא תמורה. אשריהם ישראל. בכל השנה, יש לכל מוסרי הבגדים לנקות אותם ולמסור אותם במצב טוב וראוי ללבישה. לפני חג הפסח - כשיש רגילות לבדוק את כל מה שהצטבר בבית במשך השנה ובין הדברים יש בגדים רבים שמבקשים להוציא מהבית [ויש שגם מוציאים שולחן או כסאות או שרוצים להחליף אי אלו רהיטים - ישתדלו שלא לזרוק אותם סתם לזבל כי מי יודע אם יש בין האוספים את הזבל כאלה שאינם בני ברית ולוקחים את זה לעצמם, אלא יחפשו גמ"חיים שאוספים רהיטים משומשים למסור אותם הלאה וכך ייטיבו עם משפחות מי שזקוק להם והוא מעם ישראל]. עליהם להשתדל למסור את הבגדים שאין בהם צורך לגמ"חיים שמטפלים בביגוד משומש באופן שיוכלו למסור אותם לאחרים הזקוקים להם.

ברכת האילנות

ביום ראשון ב' בניסן (נכון לשנת תשנ"ח) מברכים ברכת האילנות, ולא יברכו בשבת ברכת האילנות, שכן יש גזרה שמא יקטוף מהאילנות פירות וכדו', כמו כן מרן בעל ה"בן איש חי" זיע"א כתב שאין לברך ברכת האילנות בשבת משום שיש בזה איסור "בורר" של הנשמות והניצוצות שבאים לתקן בברכה זו, ובספרו אורח חיים כתב שלא עושים תיקונים ביום שבת. מצוה זו חשובה מאוד מאוד גם לפי הפשט וגם לפי הקבלה, ולכן אין לדחות מצוה זו כמו אותם הנהגים לברך את ברכת האילנות ביום ראשון של חול המועד, אלא יזדרזו ויקדימו את ברכת האילנות כבר ביום ב' ניסן שיחול השנה (תשנ"ח) ביום ראשון בשבוע.

הגעלת כלים

ה"מגן אברהם" הביא בשם "ספר חסידים" שאמר כך: "הבקי בהגעלה הוא יגעיל". ומוסיפים ה"כף החיים" וה"משנה ברורה" בשם המהרש"ל: "היודעים מועטים והמורים מרובים", כלומר שרק מתי מעט יודעים ובקאים בכל פרטי הלכות הגעלה, אבל בפועל המורים שפוסקים הלכה איך להגעיל ואיך לסדר המה מרובים וכל אחד מחזיק עצמו יודע ובקי בהלכות אלו ומורה בהם הלכה לאחרים.

¹ ועל זה אמרה הגמרא בברכות ל"ה ע"ב: "אמר להו רבא לרבנן במטותא מינייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא".

כך שהיו יותר משה עולים לקריאה של פרשת ויקרא, צריכים לומר חצי קדיש אחרי הקריאה של פרשת השבוע בויקרא. ואחרי כן יעלו לתורה את הקריאה של ראש חודש ויאמרו חצי קדיש אחרי הקריאה, ושוב מעלים למפטיר עולה נוסף שיקרא בקריאה של שבת החודש "החודש הזה לכם ראש חודשים" ויאמר שוב חצי קדיש. כך שלדעת ה"חקרי לב" אם עלו יותר משה עולים לפרשת השבוע - פרשת "ויקרא", יאמרו שלושה חצאי קדישים.

לדעת הנהגים כמשנה ברורה, וכך מובא בלוח של הרב טיקוצ'ינסקי - הסדר

הוא כך - מוציאים ספר תורה וקוראים בו בפרשת השבוע, וזה לא משנה אם עולים בו ששה עולים או יותר, אחרי שגומרים לקרוא לא אומרים חצי קדיש, ואז לוקחים ומניחים על הבמה את הספר השני לקרוא בו בקריאה של ראש חודש, ואחרי שהניחו על הבמה את הספר השני של הקריאה של ראש חודש מרימים וגוללים את הספר הראשון של פרשת השבוע פרשת ויקרא, ואחרי שגומרים את הקריאה של שבת וראש חודש מ"וביום השבת" מביאים את הספר התורה השלישי ומניחים אותו על התיבה, אומרים חצי קדיש, אחרי כן מוציאים את הספר תורה השני שבו קראו את הקריאה של שבת וראש חודש וגוללים אותו, ואז קוראים בספר השלישי בקריאה של שבת החודש "החודש הזה לכם ראש חודשים" ואחרי שמסיימים לא אומרים חצי קדיש נוסף. כך שלדעת המשנה ברורה גם כשמוציאים שלושה ספרי תורה אומרים רק חצי קדיש אחד אחרי הקריאה של שבת וראש חודש שהיא הקריאה השניה בסדר הקריאות של השבת. וה"לבוש" מבאר מדוע יש להשאיר את הספר השני על הבימה, שאם לא כן עולים לומר שאין חשיבות מיוחדת לקריאה זו ולכן לא אמרו אחריו קדיש, ואחרי הקריאה של הספר הראשון ממילא קראו בו, לכן אומרים חצי קדיש רק אחרי הספר השני שבו קראו את הקריאה של שבת וראש חודש.

לדעת הנהגים כמנהגי ירושלים - המקור למנהגים הוא מהמגן אברהם, וכך

הנהיג הרב סלנט זצ"ל וחכמי ירושלים - הסדר הוא כך: קוראים בספר תורה ראשון בפרשת השבוע פרשת ויקרא, ואחרי שקראו בספר התורה השני בקריאה של שבת וראש חודש, משאירים את שני ספרי התורה על הבמה ומביאים את הספר השלישי שבו יקראו את הקריאה של שבת החודש "החודש הזה לכם ראש חודשים" ואומרים חצי קדיש כדי שיחול על שלושת הספרים שבו קראו את שלושת הקריאות. ואז מורידים מהבמה את הספר הראשון שבו קראו את פרשת ויקרא, ומורידים את הספר השני שבו קראו את הקריאה של שבת וראש חודש ואז קוראים בספר השלישי בקריאה של "החודש הזה לכם ראש חודשים". ולמעשה - כל אחד ינהג כמנהגו.

סיכומו של דבר: לדעת הספרדים אומרים שני חצאי קדיש, האחד אחרי הקריאה

של שבת וראש חודש והשני אחרי הקריאה של שבת וראש חודש "וביום השבת" וכו', ואחרי הקריאה בספר השלישי שבו קראו את הקריאה של שבת החודש "החודש הזה לכם ראש חודשים". לדעת האשכנזים אומרים חצי קדיש אחרי הקריאה בספר השני שבו קראו את הקריאה של שבת וראש חודש - ובוה יש שני מנהגים, יש מנהג שמניחים את שלושת הספרים על הבימה ואומרים על שלושתם חצי קדיש וכפי הסדר המבואר לעיל, ויש מנהג שאומרים חצי קדיש כאשר הספר השני והשלישי מונחים על הבמה. וכל אחד ואחד ינהג כפי מנהגו.

בדיקת החדרים בישיבות

נהוג בישיבות להוציא את בחורי החמד ל"פגרה" למשך חודש ניסן החל מראש

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויקרא - תשנ"ח - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

ויש לדעת, שהיו תקופות קודמות בהם לא היתה בעיה גדולה לעשות הגעלה, לפי שלא היו מחזיקים אלא סירים מועטים ואותם היו מגעילים. אבל היום יש כלים רבים ומהם שנתחדשו כגון סיר לחץ שלא היה קיים מקדמת דנא, ולסיר לחץ יש דינים מיוחדים כיצד להגעילו. כמו כן לא היו כיריים מיוחדים אלא כיריים פשוטים כגון פרימוס וכדומה, אבל היום יש כיריים הקבועים על התנורים ומבעירים בהם בגז או בזרם של חשמל, וגם בהם הדינים משתנים. גם הוסיפו היום טכנולוגיה חדשה בכיריים שיש בתחתיתם זכוכית וכדומה. יש כיריים שעשויים מחרס ויש שעשויים מנרוסטה. יש שיש במטבח ועוד הרבה דברים שמצריכים ידיעה בהלכה מה דינו וכיצד יש להגעילם ולהכשירם לחג הפסח. כמו כן, יש כלים שאדם לא משתמש בהם בחג הפסח ומאחסנים אותם למהלך ימי החג - אבל חכמים נתנו בהם דינים מיוחדים ולא בכדי, אלא יש לדעת עד כמה הלכה זו חמורה עד מאוד.

נקיון הכלים של ימות החול שמאוחסנים בימות החג

יש הרוצים כיום למצוא קולות נוספות גם אחרי שנפסקה הלכה כשמואל, ורוצים להתיר את הכלים השמורים לימי החג גם אם לא ניקו אותם ולא שפשפו אותם - על ידי מכירת כל הכלים לגוי בכלל מכירת החמץ שמתבצעת קודם החג. אבל יש להבין שמכירה זו קלושה היא, שכן אין גוי שיסכים לקנות את אותם פירוים בודדים שנמצאים על ידי הסירים. ואם ימצא כזה גוי שיסכים לקנות את אותם פירוים - יש לפקפק באותה מכירה שכן הוא נחשב לחרש שוטה וקטן, ודי לנו לפסוק כדעת המגן אברהם שחכמים לא החמירו על החמץ הבלוע, אבל על החמץ הנמצא בעין על גבי הכלים החמירו! על כן, כל אשה שרוצה לשמור את הכלים של ימות החול למשך ימי החג ולאחסן אותם במקום מיוחד - הנה היום ב"ה רוב הכלים עשויים מנרוסטה ולא מחרס, כך שבקלות ניתן לרחוץ אותם, וגם הכיריים אינם מצופים ביח כפיחם שמלכלך את הידיים, שכן לא מבעירים בהם בנפט, אלא כל הסירים נקיים ואפשר לנקות בחוץ כמו בפנים, והבעיה היחידה היא בידיות של הסירים שקשה מאוד להסיר מהם כל פירור חמץ, עד שצריך לפרק אותם ולנקות אותם יפה בצמר פלדה או בכל דבר אחר עד שיתנקו יפה. ואם הלכלוך עיקש ודבק בסיר או שיש שמה חלודה בברגי הידיות של הסיר ולא מתפרקות ממנו - אין צורך משום כך לשבור את הידיות של הסיר כדי לפרק אותם, אלא בחוסר ברירה יש לנקות עם מחט או סיכה כל מה שאפשר, ואז לשפוך אקונומיקה או כל חומר מפגל על הידיות במקומות בהם לא היה ניתן להגיע ולנקות. ומכל מקום זה דוקא בדיעבד, אבל לכתחילה יש לנקות כמו שאמרנו באופן מוחלט.

מקור הדין להגעלת סכינים לחג פסח

בגמרא מובא מעשה שלומדים ממנו הלכות רבות, וז"ל: "אמר ליה רבינא לרב אשי, הני סכיני בפסחא היכי עבדינן להו? אמר ליה, לדידי חדתא קא עבדינן. אמר ליה, תינח מר דאפשר ליה, דלא אפשר ליה - מאי? אמר ליה, אנא כעין חדתא קאמינא: קתייהו בטינא, ופרזלייהו בנורא, והדר מעיילנא לקתייהו ברותחין. והלכתא - אידי ואידי ברותחין ובכלי ראשון", עכ"ל הגמרא. רבינא שאל את רב אשי כיצד יש לנהוג ולהכשיר סכינים קודם חג הפסח? ויש להדגיש, שרבינא שאל על סכינים שהיתה רגילות להשתמש בהם בדבר חם ורותח. כמו כן, יש הבדל בין סכינים שונים: בדורות קודמים לא היו מחזיקים אלא סכין אחד או שניים ותו לא, אבל בדורנו יש סכינים בהם חותכים ירקות לסלט; יש סכינים בהם משתמשים בסעודה במנה ראשונה; יש סכינים בהם משתמשים בסעודה במנה השניה; יש סכינים שחותכים בהם בשר; יש סכינים שהם כעין שיפודים שצולים בהם; יש סכינים שבהם מהפכים חביתה במחבת ועוד שימושים שונים, וזה כעין מה שכתוב במגילת אסתר: "וכלים מכלים שונים". רבינא - כנראה - לא היה עשיר ולא היה מחזיק אלא סכינים בודדים, אבל רב אשי - כנראה - היה עשיר והיה מחזיק סכינים רבים, על כן שאל אותו כיצד לנהוג בסכינים וכיצד להכשירם לחג הפסח? ואמר לו, שחלק המתכת של הסכין שבו משתמשים באש הוא יודע שיש ללבן אותם. גם אמר לו, שאותם סכינים בהם משתמשים במאכלים קרים, גם כן יודע לו שמגעיל אותם ודי. ובגמרא מובא, שהיה גוי בשם שבור מלכא שהזמין לביתו שני אנשים ונתן להם שני חדרים במלון, והכניס בכל

הנה בגמרא (פסחים ל' ע"א) כתוב: "אמר רב, קדירות בפסח ישברו. ואמאי לשהינהו אחר הפסח וליעבד בהו שלא במינן גזירה דילמא אתו למיעבד בהו במינן". כלומר, שאם יש בבית קדירות של חרס או כלים שונים כגון צלחות וכוסות שעשויים מזכוכית - יש לשבור אותם בכל ערב פסח ולרכוש חדשים לימות החול. כמו כן אם יש כלים מנרוסטה או מאלומיניום - יש להגעיל אותם ולשבור אותם. לדעת רב, אין מושג של שמירת ואחסון כלים בארון סגור או במחסן למשך ימי החג. ולדעת שמואל אין צורך לשבור אותם אלא ישמרו אותם עד לאחר החג. וז"ל הגמרא: "שמואל אמר, לא ישברו, אבל משהי להו לאחר זמנו ועביד בהו בין במינן בין שלא במינן. ואזדא שמואל לטעמיה, דאמר שמואל להנהו דמזבני כנדי, אשוו זביני אכנדיכי, ואי לא - דרשינא לכו כרבי שמעון. ולידרוש להו, דהא שמואל כרבי שמעון סבירא ליה? אתריה דרב הוה". כלומר, שלדעת שמואל אין לשבור כלים, והיה שמואל מזהיר את מוכרי הכלים שלא יצילו את החג כדי להעלות את מחירי הכלים, ואמר להם שאם ייקרו את מחירי הכלים יכריז פסק הלכה כדעת רבי שמעון שמיקל יותר. ושאלה הגמרא מדוע לכתחילה לא יפסק להם כדעת רבי שמעון? ועונה, ששמואל היה שוהה במקומו של רב והם הוא היה פוסק ההלכה ואין דעתו כדעת רבי שמעון. והנה ידוע בכללי פסקי ההלכה שאם יש מחלוקת רב ושמואל בעניינים של דיני איסור והיתר, פוסקים הלכה כרב. ואם המחלוקת היא בענייני דיני ממונות, פוסקים הלכה כשמואל. וכאן, לכאורה, היה מן הראוי לפסוק הלכה כרב שכן המחלוקת היא בענייני איסור והיתר, ובכל אופן ריחמו חכמים על הפסדים העלולים להגיע, ופסקו הלכה כשמואל ואין צורך לשבור את כל כלי המטבח לפני כל חג פסח.

אופן אחסון ושמירת הכלים למשך ימי החג

וכתוב ברא"ש וכך נפסק בשולחן ערוך (סימן תנ"א ס"א), שאם יש לאדם כלים שרוצה לשמור אותם עד לאחר חג הפסח, צריך לנקות אותם היטב שלא ימצא בהם חמץ בעין, וז"ל: "משפשפן היטב בעניין שלא יהא חמץ ניכר בהם, ומותר להשהותן לאחר הפסח להשתמש בהם בין במינן בין שלא במינן. ומצניען בפסח במקום צנוע שאינו רגיל לילך שם, כדי שלא יבא להשתמש בהם בפסח, וטוב לסוגרם בחדר ולהצניע המפתח", עכ"ל. כלומר, שלעולם נפסקה ההלכה כשמואל שאין צורך לשבור את כל כלי הפסח ואפילו לא להגעיל אותם כל עוד לא משתמש בהם בפסח, אבל צריך להשהותם נקיים באופן שלא יהיה חמץ ניכר בהם. ומוסיף המגן אברהם בשם החוק יעקב, שאם לא שפשפו היטב את הכלים שמצניעים עד לאחר הפסח, יש לשפשף אותם בחול המועד עצמו ולהוריד מהם כל פירור חמץ שעלול להמצא שם, ואפילו לפרק את הידיות של הסירים אם יש צורך בכך. ואם לא עשה כן בחול המועד, יש לעשות כן לאחר המועד, עד כדי כך חמור הדבר. ואף על פי שבעלמא אומרים על איסורי חמץ שהם בכרת, זה דוקא להתחייב בכרת למי שעובר עליו, אבל לעבור מדרבנן או מדאורייתא אפילו בכל

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְבַּ מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

יוקרא - תשנ"ח - מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שאר הכלים, שיש אופנים שונים ודעות שונות כיצד מגיעילים ומכשירים אותם, ומזה נקיש ונלמד את מידת הזהירות שיש להזהר בכל שאר הכלים. בר מן דין, יש מהפוסקים שאומרים שיש להניח על הסכין אבן מלובנת, ולעומתם ה"מגן אברהם" טוען שאין תועלת בכך. על כל פנים, כיום יש בכל בית סטים מיוחדים של סכינים לחג פסח, וגם אם יש סכין מיוחדת מאוד ויקרת ערך שרוצה להשתמש בה בחג פסח - הנה אם בכל השנה השתמש בה לחיתוך דגים או בשר שהם רק ספק חמץ, יכול לרחוץ אותם היטב ולשפוך עליהם מים רותחים ודי בכך והותר. פעם היה רב אחד שאמר, שהוא למד מהגמרא הנ"ל, מי שרוצה להיות עשיר - יקנה סכין חדשה לפסח, וכי יש בזה סגולה מיוחדת.

דין הכשרת כיור לחג פסח

יש מחלוקת גדולה בין הפוסקים האחרונים, האם יש על הכיור שבמטבח - שעשוי חרסין - אפשרות להכשירו או לאו. הביאו את הרמב"ם הרי"ף והרא"ש ועוד את דעות שאר פוסקים כדי להגיע למסקנה כיצד יש לנהוג בהכשרת הכיור. והטעם הוא, משום שהכיור עשוי חרסין, וידוע שחרס בולע אבל אי אפשר להפליטו בבית אחת את כל מה שהוא בלע.

מהי הגעלה?

ובענין הגעלה רגילה כתב הרמ"א (שם) וז"ל: "פי' הפלטה שהכלים פולטים האיסור שבהם והוא מלשון שורו עבר ולא יגעיל - (איוב כא)". ויש להבין, וכי הרמ"א בא לעשות "מילון" וללמד אותנו פירוש מילים בעברית? אלא, שהרמ"א בא ללמד אותנו הלכה, לפי שיש מי שמקשה וכי איך מותר להגעיל כלי על ידי הכנסתו למים רותחים, והרי יש כלל שאין מבטלין איסור לכתחילה? לכך בא הר"ן ומיישב, שפעולת ההגעלה אינה להוציא את האיסור מדופני הכלי ולבטלו בתוך המים הרותחים, אלא המים הרותחים נכנסים לעובי דופן הכלי וחומו שורף במקום את האיסור הנמצא שם כליל ואינו יוצא החוצה כלל. והתוספות בחולין חולקים על הר"ן וטוענים שפעולת ההגעלה היא להוציא ולהפליט מחוץ לדופני עובי הכלי את האיסור הבלוע בו. שמה תשאל מה אכפת לי בכלל אם פעולת ההגעלה היא להפליט את האיסור או לשרוף אותו במקומו, העיקר הוא שפעל ידי פעולת הכנסת כלי למים רותחים הוכשר ויצא מהאיסור הבלוע בו ודי בכך. אמנם, יש בודאי נפקא מינה גדולה בין שתי ההסברים, ושבע עשרה הלכות (!) נאמרו בעקבות מחלוקת זו. לדוגמא, אם אדם רוצה להגעיל כלי טרף כגון מזלג חלבי שנכנס בטעות לתוך בשר רותח. לכאורה יאמרו שיגעילו את המזלג בבית על ידי הכנסתו למים רותחים וזהו! אבל לא כן הוא, אלא עדיין יש לברר מה הגודל של הסיר כי אם הוא קטן לא יכנס המזלג כולו בבית אחת למים הרותחים אלא יש להכניס חציו ולהופכו כדי להכניס את חציו השני פעם שניה, ואז לא הרויח מאומה שכן המים קבלו את טעם האיסור ואותו טעם בלע בחזרה בכלי. ושמה תאמר שאין המזלג בן יומן, או שיגעילו בסיר שהוא מספיק גדול באופן שיהיה בו פי שישים יותר מהמזלג בעצמו, וזה מסבך לעשות כן. ובתוספות כותבים שבכלי מדין כשאמר להם משה רבנו לעם ישראל להגעיל אותם איך הגעילו אותם, והרי מסתמא היו כל הכלים בני יומן ואיך יכלו להגעילם? ועוד, מה עשו בכלים הגדולים? והנה, היום המציאו המצאה להכניס מעט אמה וסבון לתוך הכלי של ההגעלה ואז להכניס לתוך הכלי שבו המים הרותחים עם הסבון את הכלי שרוצים להכשיר ואז יפלוט לתוך מים מפוגלים וגם אם הכלי יבלע בחזרה זה יהיה מפוגל ואין בזה בעיה, וכמו כן אפשר להופכו לצד שני ומועיל הדבר. ועוד, כשמגעילים שני כלים ביחד והאחד גדול מהשני, למשל אם מגעילים כפית ומזלג ובדרך כלל המזלג בלוע ביותר איסור מהכפית כי הוא יותר גדול, והשאלה האם אפשר להגעיל אותם ביחד? האם צריך להגעיל אחד אחרי השני? ואם תאמר, כפי שהבאנו לעיל, שהמים שורפים את האיסור הבלוע - מובן, כי הכל נשרף ואין שום שאלה, אבל אם נאמר שהגעלה היא פליטת האיסור וכמו

חדר אשה פרוצה; אחד נכנס, צעק על האשה הפרוצה וזרק אותה מהחדר. השני נכנס וראה את הגויה, אמר: "דינא דמלכותא דינא" ואם המלך גזר עליי אין לי בררה אחרת ונשאר עם אותה גויה. למחר בבוקר המלך הזמין אותם לבוא אליו ובאו אליו. המלך הושיב את אותו אחד שלא זרק את הפרוצה מהחדר, קילף לו אתרוג עד שחשב אותו יהודי בלבו הנה תראה איך המלך מכבד אותי ומקלף לי אתרוג בעצמו, והכבוד שמכבד אותי גדול יותר משל הרב. אחרי שקילף המלך את האתרוג הגיש לו פלח ממנו, ואותו יהודי שהיה עם הגויה אכל ממנו והיה מרוצה ושמח. כל אותו הזמן - הרב שהקפיד על צניעותו וטהרתו ישב בצד והמתין. אחרי שאותו יהודי אכל מהאתרוג, ביקש המלך שיביאו לו עציץ מלא עפר. הביאו לו עציץ מלא עפר, נעץ המלך את הסכין בתוך העפר שבעציץ עשר פעמים. אחרי כן חתך מהאתרוג עוד פלח והגיש לרב שכל אותה עת המתין. פנה אותו יהודי הראשון ושאל את המלך האם אדוני המלך יודע הלכות? אמר לו המלך שאכן הוא יודע הלכות, והוא יודע שלייהודי אסור לאכול עם סכין של גוי שהשתמש בו במאכלים קרים. שאל אותו יהודי שחטא, וכי אני לא יהודי? ומדוע לא נעצת למעני את הסכין בעפר? אמר לו המלך וכי אתמול בלילה היית יהודי?! מדוע רק עכשו נזכרת "להיות יהודי"?! מי שנוהג כן יאכל טרף! על כל פנים שאל רבינא את רב אשי כיצד לנהוג בסכינים? אמר לו רב אשי לרבינא, מה אתה שואל אותי כאלה שאלות, אני קונה סכינים חדשים לפני כל חג פסח! אמר לו רבינא לרב אשי, ככל הנראה עשיר אתה (רש"י) ואתה יכול להרשות לעצמך לרכוש סכינים חדשים לפני כל חג פסח, אבל אנחנו שואלים על "עמך" שאין לאל ידם את היכולת לרכוש סכינים חדשים לפני החג! אמר לו רב אשי, יש לקחת את הסכין ולעטוף את הקת שלו - שבדרך כלל עשויה מעץ - בגבס או מלט, ואת הלהב יש לשרוף באש, אחרי כן יש לשרוף את הגבס ולהגעיל את הקת. ועל זה הגמרא אומרת, שהלכה לא כרב אשי, אלא אפשר להגעיל במים רותחים את כל הסכין, גם את הקת וגם את המתכת.

דעת מרן בשו"ע בדין הכשרת הסכינים לחג פסח

מרן פסק כן בשו"ע (שם, ס"א), וז"ל: "סכינים מגעילין בכלי ראשון ומותרין. וכלי ראשון נקרא שהרתיחו בו מים על האש, אפילו אינו עתה על האש רק שעודנו רותח", עכ"ל. ובביאור דבריו שכותב "רק שעודנו רותח" אומרים המגן אברהם והכף החיים שהכוונה שהמים בחום של יד סולת בו וזה מספיק. אבל החוק יעקב והמשנה ברורה וכן פוסק גם השולחן ערוך של רבנו זלמן, ש"עודנו רותח" ביאורו שהוא בחום של רתיחה באופן שמעלה בועות ואף על פי שאינו על האש. ולמעשה יש להחמיר בכל החומרות.

דרגות שונות בסכינים

והנה, שואל הטורי זהב על הגמרא, לשם מה צריך להביא מעשה זה של מה ששאל רבינא את רב אשי ומה שהשיב לו, וכי לספר לנו שהוא עשיר ושהוא רוכש סכינים חדשים כל שנה לפני החג?! אלא, מיישב הט"ז, שהגמרא רוצה ללמדנו שיש דרגות שונות בסכינים. יש סכינים שיש בהם ידיות עם מסמרים, אין לו תקנה להכשירם לחג הפסח, כי בחיבור שני החלקים של הסכין יש חריצים דקים בהם נדבק חמץ ואין אפשרות לנקותם ואין מה לעשות. סכינים שעשויים מיציקה אחת של מתכת, אפשר להגעיל אותם במים רותחים ובזה הכשירו אותם לחג פסח. ויש מעלה נוספת בהכשרת הסכינים, והיא לצפות את הידית של הסכין וללבן את החוד של הסכין העשוי ממתכת. ומעלה נוספת מעל זה והיא, שיש לרכוש סכינים חדשים לפני החג. כלומר, שהטורי זהב למד בגמרא, שרב אשי לא בא רק לספר את מידת עושרו אלא מטרתו ללמד הלכה כיצד יש לנהוג לפי הדרגות השונות החל מהדיעבד ועד המובחר ביותר. ומהשאלה של רבינא ותירוצו של רב אשי למדנו את האופנים השונים שאפשר להכשיר בהם את הסכינים לחג הפסח. והבאתי לדוגמא את הדין של סכין כדי ללמוד מזה לגבי

קול צופיך

מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְבּ מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

ויקרא - תשנ"ח - מאת מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

באלילים, אמר להם משכו וקחו לכם - משכו ידיכם מאלילים וקחו לכם צאן של מצוה". הנה יש לשים לב, שגם אחרי עשר המכות ששלח הקב"ה למצרים במצרים, ועל זה נצטוו לספר לדורות את כל הקורות אותם במצרים כשהמטרה ברקע היא: "וידעתם כי אני ה'" ועדיין לא ידעו את ה' ועבדו עבודה זרה! והרי הדבר הוא פלא! וכי במכת דם לא ראו את ידו של הקב"ה שהפריד בין המצרים לעם ישראל? וכי במכת ברד לא ראו את ידו הגדולה של הקב"ה?! ובכל זאת נאמר עליהם "ואת ערום ועריה!!" ומשמע מדברי המדרש שאם לא היה להם את שתי המצוות של דם ברית ודם מילה לא היו ראויים להגאל!! לכך ציוה עליהם משה רבנו שהם חייבים לקדש שם שמים, ונתן להם את שתי המצוות הללו שיש בהם קידוש ה' עצום! נתאר לעצמנו אדם זקן בן תשעים שנה שמל את עצמו, הרי זה קידוש ה' עצום ומסירות נפש שאין דוגמתה. כמו כן, היו רגילים בכל יום לקום ולהשתחוות לעבודה זרה של פרעה, ומשה רבנו מצוה אותם לשחוט את אותה העבודה זרה, הרי זה ודאי דבר שיש בו קידוש ה' עצום ומסירות נפש שאין דוגמתה! ואם לא די בכך, הרי שמשה רבנו מצוה עליהם לשחוט את העבודה זרה של המצרים בחודש ניסן שמזלו הוא טלה, והטלה הוא העבודה זרה של המצרים! ציוה להם משה רבנו "משכו וקחו לכם צאן"! תמשכו את ידיכם מהעבודה זרה שהייתם רגילים אליה, ואז תהיה להם זכות עצומה של קידוש ה' ומסירות נפש!! וזהו שאומרים חז"ל, שהקב"ה נתן לעם ישראל ציווי בצאן של מצוה תחת מה שעבדו בצאן של עברה.

ביאור: "בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל"

ה"אור החיים" הקדוש הביא על הפסוק: "החודש הזה לכם ראש חודשים" - שכשם שבניסן נגאלו כך בניסן עתידין להגאל. אנחנו, לכאורה, לא ניהא לנו לחכות עד ניסן, אלא רוצים להגאל בכל רגע ובכל שעה, ואפילו אם השנה יחול חודש ניסן בעוד כמה ימים - אפילו הכי אנחנו לא רוצים להתמתין עוד כמה ימים אלא רוצים להגאל מיד! ועוד, הרי בניסן שבשנה שעברה לא נגאלנו, אם כן אם ח"ו לא נגאל בחודש ניסן שוב לא נגאל עד חודש ניסן בשנה הבאה גם כן?! והרי חובת האמונה בביאת המשיח ובגאולה היא בכל יום ויום ולא בחודש ניסן דוקא! אלא הפשט הוא, שחודש ניסן הוא מסוגל יותר לגאולה שכן כבר נגאלו בו ביציאת מצרים, אבל באמת חובת האמונה שלנו היא שהקב"ה יגאל אותנו בכל יום ויום מכל ימות השנה. ואפשר עוד לבאר, שיש לנו גאולה שנקראת: "בעתה". ויש גאולה שהיא בגדר: "אחישנה". אם אנחנו ראויים וזכאים - אזי הגאולה היא "אחישנה", אבל אם אנחנו לא ראויים - אזי "בעתה". וחז"ל מלמדים סנוגוריא על עם ישראל, ואומרים שכשהיו אבותינו במצרים - ה"בעתה" היתה אחרי ארבע מאות שנה, אבל הקב"ה חישב את הק"ץ, ולמרות שלא היו ראויים להגאל אלא בזמן של "בעתה" קיצר להם גאולתם וגאל אותם לפי חישוב של "אחישנה" והיריד להם ק"ץ שנים כך שגאל אותם אחרי רד"ו שנים בלבד, וזאת, למרות שהיו עובדי עבודה זרה כמו שדרשו חז"ל על הפסוק "ואת ערום ועריה", וכמו שמוכח בחז"ל שהים לא רצה להבקע ואמר אלו ואלו עובדי עבודה זרה! הרי, שלפעמים הקב"ה רוצה לגאול את בניו לפני הזמן ואומר שאפילו אם הם לא ראויים, על ידי שתי מצוות שקיימו נעשו ראויים. לפיכך, כמו שבניסן לא היו ראויים ל"אחישנה" ובכל זאת נגאלו ולא המתין הקב"ה ל"בעתה" - כך אנחנו אומרים: "בניסן עתידים להגאל" ואין הכוונה בחודש ניסן אלא באותה מתכונת של "אחישנה" למרות שאולי אנחנו לא ראויים לזה ולא זכאים. ואמנם אני לא אומר שאנחנו לא ראויים, שכן יש בנו ב"ה תורה ומצוות ואנחנו בהחלט ראויים לגאולה לפני הזמן, אבל גם אם ח"ו יש עלינו קטרוג ואנחנו לא ראויים - אנחנו מבקשים מהקב"ה שיגאל אותנו לפני הזמן.

והנה, הטעם שאנו קוראים בפרשת החודש הוא כמו שרש"י אומר שזה כדי להתכונן לקרבן פסח. וגם אם נפסוק כדעת ה"לבוש" שאומר שטעם הקריאה של

שמבאר הרמ"א, יהיו שוב קשים כל אותם הקשיים שהעלינו לעיל. ואחרי שראינו את כל הבעיות שמתעוררות ואת כל הנפקא מינות שיש בין שתי הסברות שמסבירות מה נקראת הגעלה, מבינים את דברי המהרש"ל שכתב שמועטים הם הבקיאים ורבים מורי ההוראה שאינם בקיאים בהם.

דין כלי חרס

עניין כלי חרס כתוב הרמ"א: "ויש אוסרים אפילו בכלי שני". ויש להבין מה כוונת הרמ"א כשמביא את האיסור בשם "ויש אוסרים?", לכאורה היה צריך לכתוב "ויש מתירים!" שכן השולחן ערוך מתיר ואתה הרמ"א אוסר, ויש מבארים שהרמ"א לא התכוון לחלוק על דברי מרן השולחן ערוך אלא לומר שיש עוד דעה היא מסכימה עם מרן השולחן ערוך. ואם אוסרים בכלי חרס אפילו שבלעו בכלי שני יקשה עלינו כיצד אפשר להכשיר את הכיור שהרי הוא עשוי חרס ובולע בכלי שני? ואי אפשר להחליף את הכיור כל השנה! ובשלמא אם הכיור עשוי נירוסטה אפשר להגעיל כדיל כל כלי המתכות שמכשירים אותם בהגעלה, אבל אם הוא עשוי מחרס כיצד יש לנהוג בפסח? אלא יש לומר, שהנה יש מחלוקת בדעת הרמב"ם בדין כלי חרס שבלעו בכלי שני, וגם הגאון מוילנא מביא בדעת השולחן ערוך שניתן להכשיר כלי חרס שבלעו בכלי שני, ואמנם המשנה ברורה לא סומך על דעתו אלא בשעת הדחק - אבל אין לך שעת הדחק גדולה מזו! הדיינו, אם אדם, במשך השנה כולה, השתמש בכיור, והרי יש מים חמים שיורדים מהברז על ידי דוד השמש וכדומה - ינקה את הכיור היטב, ישפוך עליו מים רותחים, ואם רואה סדקים שונים יסתום אותם בגבס או בחומר אחר ודי בזה. ואם רוצה להחמיר ולהכניס לתוך הכיור עצים שונים או להלביש עליו כלי מתכת אחר תבוא עליו ברכה.

אופן השימוש בכיור המטבח בחג פסח

אדם צריך לדעת, שמכיון שבארץ לדוגמא יש תקופות של קיץ וחורף, ובחורף לא תמיד הדוד שמש עובד ומשתמשים במים חמים שהוחמו על ידי חשמל, והכיור בלע ממים חמים שהוחמו בחשמל - לא יועיל להגעילו במים חמים של דוד שמש, למרות שהמים החמים של דוד השמש חמים יותר מחום המים שהוחמו על ידי חשמל - לא יועיל ולא יגעיל. ויש לדעת, שבליעה על ידי מים שהוחמו על ידי חמי טבריא ובליעה של מים שהוחמו על ידי דוד שמש וגם מים שהוחמו על ידי חשמל - דינים שונים להם. ואם אדם סתם את הכיור שלו ומילא אותו במים חמים ושם רחץ את כלי החמץ שלו המשך השנה - לכל הדעות יש לרחוץ אותו יפה, וישפוך עליו מים רותחים, את הסדקים ואת החורים יכסה, וגם חייב להלביש עליו כיור אחר או להניח בתחתיתו עצים שונים באופן שהכלים של חג פסח לא יגעו בתחתית הכיור. הבאתי את הדוגמא של כיור, ומזה ילמד כל אדם כמה יש להקפיד בהלכות אלו שכן בכל כלי ומקום יש הלכות ונפקא מינות רבות למעשה. בלוחות השיש של המטבח או אם יש לאדם שולחן שיש, כמו כן במשטחי השיש עליהם מבלשים, יש דינים שונים מהדין של כיור, ונדבר בהם בשבוע הבא.

זכות מה נגאלו אבותינו ממצרים?

בפרשת החודש כתוב (שמות י"ב, ו'): "וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אֲרֻבָּה עֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ הַזֶּה". ומפרש רש"י ו"ל": "והיה לכם למשמרת - זה לשון ביקור שטעון ביקור ממום ארבעה ימים קודם שחיטה. ומפני מה הקדים לקיחתו לשחיטתו ארבעה ימים מה שלא צוה כן בפסח דורות? היה רבי מתיא בן חרש אומר, הרי הוא אומר (יחזקאל ט"ז): 'אעבור עליך ואראך והנה עתך עת דודים הגיעה', שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו ולא היו בידם מצוות להתעסק בהם כדי שיגאלו, שנאמר (שם) ואת ערום ועריה, ונתן להם שתי מצוות, דם פסח ודם מילה שמלו באותו הלילה, שנאמר מתבוססת בדמך (שם) בשני דמים, ואומר (זכריה ט') גם את דם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו ושהיו שטופים

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויקרא - תשנ"ח - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

השואל השני - הרב יוסף אלנקוה - רבה האזורי של גוש קטיף

אחר הפתיחה, של הישיבה הטהורה קול צופיך וכל העוסקים במלאכת הקודש, הנני שואל את כבוד גאון עוזנו ותפארתנו מרת הראשל"צ שליט"א שאלה בענייני הפסח.

ידוע שישנם מנהגים מנהגים בפסח בקהילות השונות. ויש הרבה מנהגים שלכאורה בטל טעמם, כגון שרויה לבני אשכנז, תבלינים מסוימים, קטניות מסוימות לבני מרוקו וצפון אפריקה. יש רבנים שנוטים לומר, שבהבטל טעם המנהג יש לבטל את המנהג ולא להחמיר כאבותינו. וידוע, שכבוד הרב מחמיר מאוד בשמירת מנהגים. האם יוכל הרב לבאר לנו את טעמו לחומרא, ושכרו רב מן השמים, יאריך ה' ימיו על ממלכתו וגם ברכות יעטה מורה.

מרת הראשל"צ זצוק"ל.

וכן לומר, וכן לכל הקהל. אל תטוש תורת אמך - זה כלל. בין אם זה מנהגים שכתובים בהלכה ובין אם זה דברים ש"נהגו". יש למשל עדות שמביא השדי חמד שנהגו שלא לאכול שום בפסח, למרות ששום זה ירק. וכותב שם בדרך בדיחותא: "על שום מה?", למה שלא יאכלו שום? אבל כך נהגו! יש עדות בספרדים שלא אכלו כורכום, משום שאמרו שמשבילים אותו באלכוהול. יש עדות, תמיד אני רגיל לומר, בין יוצאי מרוקו וחלק מיוצאי מצרים, שלא אכלו סוכר בפסח, כי הרמ"א כתב שלא לאכול סוכר והשתמשו בפסח רק בתמרים. יש עדות אשכנזים שלא אכלו קטניות, וגם מהספרדים יש שלא אכלו קטניות. יש עדות שמחמירים בקטניות יותר ממה שמחמירים במקומות אחרים. יש בארץ גם מהספרדים וגם מהאשכנזים שאכלו קטניות לחים כגון אפונה טריה או פול טרי, ויש שהחמירו בארץ גם בדברים הללו. יש עדות שלא אוכלים מצות מכונה אלא רק מצות יד, ולדעתם מצות מכונה הן חמץ! ואלה שמשפחתם ברוכת ילדים, אשריהם, אם יש להם עשרה ילדים או שתיים עשרה ילדים, מה יקנו? ומי קונה מצות שמורה מלאכת יד? רק מנהלי ישיבות או רק מי שאין לו הרבה ילדים! רק אלה מחמירים לקנות. וכי למה להקשות עליהם ולהוסיף עליהם הוצאות שעלותם רבה? אדרבה, לאלה צריכים להקל בדבר זה. ויש שלא אוכלים מצה שרויה, ויש אומרים שזה רק בדרך הקודם שהמצות אז היו עבות ולא ידעו ללוש היטב את הבצק, אבל היום יודעים ללוש היטב את הבצק וזה אחרת! לכן אנו אומרים שבשום פנים ואופן לא יכולים תורת אמך", כך שכל אחד ואחד ימשיך במנהגו ולא יבטלו בשום אופן. במנהגים שהזכרנו יש כמה שרצו לבטלם, אבל אנו אומרים שבשום פנים ואופן לא יכולים לבטלם! ואם יבוא אדם אדם מיוצאי אשכנז וירצה לאכול שעועית יבשה או שאר קטניות, יאמרו לו שלא לאכול כי אין אפשרות לבטל את המנהג. ורק אם מדובר בחולה או שנמצא במקום שאין משהו אחר לאכול, אז זה דבר אחר ויכולים להתיר לו את נדרו. ואם יבוא אדם שנהג לאכול רק מצה שמורה בכל שנה ושנה, ושנה אחת הוא אינו יכול להשיג מצה שמורה - נשאל אותו כמה שנים אכל מצה שמורה? אם יאמר שהוא אכל מצה שמורה לפחות שלש שנים והלאה, כבר אי אפשר להתיר לו לאכול מצות רגילות כי אם כך נהג שלש שנים חשיב לו כנדר. ואם יגיד שלא ידע שהמנהג הזה יעלה לו כל כך ביוקר, ואילו ידע זאת מראש לא היה מקבל מנהג זה כנדר, ויאמר שהוא טעה וחשב שאסור לאכול מצות פשוטות כלל, אז הרב יבדוק אם אפשר להתיר לו או לא. כמו כן, אם אדם נהג שלא לאכול תבלינים שונים משום ש"כך אמא שלו למדה אותו, וככה סבא שלו למד אותו" - אסור לו להתיר את מנהגו. גם אם יאמר שידע שאין בזה איסור מעיקר הדין אלא שקיבל את זה עליו כחומרא - לדעת ה"פרי חדש" אי אפשר להתיר לו את נדרו ולבטל לו את מנהגו. מי שנהג שלא לאכול מצה שרויה - הנה יש מקומות בהם לא מקפידים שלא לאכול מצה שרויה אלא אדרבה האוכל המכובד והחשוב בפסח מורכב ממצה טחונה עם ביצה ומבושל במרק; ומאידך יש מחמירים בזה מאוד, ובכל פעם שאוכלים מצה מקנחים את פיהם שלא יהיה בו רוק על שפתם, נמצא שבעניין זה יש מנהגים קיצוניים לחלוטין. העיקר הוא,

פרשת החודש הוא בגלל דיני קידוש החודש, אבל זה רק לרבנים ולא לנו, זה קשור למשה ולאחריו ולאליהו הנביא שהם יעשו את קידוש הלבנה - ואז אנחנו נדע מה שהם עושים. על כן טוב שאדם יתכונן ללמוד הלכות קידוש החודש וכן יתכונן ללמוד סדר קרבן פסח ואפילו אם רק יקרא בסדר הקריאה של שבת החודש: "החודש הזה לכם ראש חודשים" ויתכונן בהלכות אלו די בכך, וזאת הגם שקרבן פסח שהיה במצרים שונה מסדר הקרבן קרבן פסח שהיה בבית המקדש ושיהיה במהרה בימינו, אבל על ידי הלימוד נדע את החילוק ואת ההבדל ויהי מה שהיה במצרים לבין מה שיהיה בזמן שייבנה בית המקדש במהרה בימינו. "ערום ועריה" נזכה לקירוב הגאולה, ונזכה לגאולה, ולמרות שאנחנו בגדר של "ערום ועריה" נזכה לקירוב הגאולה, ונזכה לגאולה בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמנו.

פינת השואלים מהעיר חדרה ומהישוב נוה דקלים

השואל הראשון מבית כנסת היכל ציון שבחדרה - הרב חיים חנייה

ערב טוב לכבוד מורנו ורבנו מרת הראשון לציון הרב מרדכי אליהו שליט"א. שאלתנו לכבוד הרב היא: אדם שנאלץ לאכול מצה לפני הפסח או שמצות נשאר לו לאחר הפסח, האם יברך על המצות "מזונות" או "המוציא" כשזה לא בתוך החג?

מרת הראשל"צ זצוק"ל

יש עדות שלא אוכלים מצה כבר מראש חודש ניסן והלאה. ויש שלא אוכלים מצה מפורים והלאה. ומעיקר הדין איסור אכילת מצה מתחיל מיום ערב פסח בלבד. יש הבדל בין הנהגים כדעת השולחן ערוך לבין הנהגים כדעת הבית יוסף ובין הנהגים כדעת הרמ"א. לנוהגים כדעת הרמ"א מברכים על מצה בין אם היא חמץ ובין אם היא מצה גמורה שאין בה לא שמן ולא סוכר ולא מתוקה - ברכת "המוציא לחם מן הארץ". לנוהגים כדעת השולחן ערוך, כיון שהמצה אינה נאכלת כדרך אכילה רגילה אלא אכילה נקראת "כוסס", על כן כל השנה כולה מברכים על המצה ברכת "מזונות" ואחריה "על המחיה". שאלו את מרת הרב חיד"א והובא בספרו "מחזיק ברכה" - מה מברכים על מצה לאחר הפסח, שכן כל שעה שחלה חובת מצה ואיסור אכילת חמץ הרי היא כלחה לכל דבר, אבל איך מייד אחרי הפסח שכבר מותר לאכול חמץ - הופכת המצה ל"מזונות"? ואמר, שהוא ראה חכמים בארץ ישראל שמיד אחרי חג הפסח המשיכו לברך על המצה "המוציא לחם מן הארץ". או למשל, השנה (שנת תשנ"ח) שיחול שבעי של פסח ביום שישי (אם המשיח לא יבוא, שכן אם המשיח יבוא יעשו קידוש החודש והיהו תאריכים אחרים) - ביום שבת שאחרי, לכל הדעות, מברכים על המצה "המוציא לחם מן הארץ" שכן אין שום אפשרות לשום יהודי לאכול חמץ בשבת שלאחר הפסח מייד. ואם אדם אוכל חמץ בשבת שאחרי הפסח מהחמץ שיש לו במחסן - נחשב לו כאילו אכל חמץ בכל חג הפסח כולו, ותחילת ההיתר של זמן אכילת חמץ הוא רק שעה אחרי צאת אותה השבת בלבד. ולמעשה, לספרדים - מברכים על מצה שלפני הפסח - ברכת "מזונות", ועל מצה שאחרי הפסח: לדעת הבן איש חי אין לאכול מצה אחרי הפסח שכן יש בזה ספקות אם ברכתו "המוציא" או "מזונות". אבל כיון שהחיד"א כתב שנהגו לאכול מצה של פסח אחרי חג הפסח, והגמרא אומרת שאם אדם נדר בסתם שלא יאכל מצה "אחרי הפסח" - סתם כוונתו היא למשך שלושים יום, כך ששלושים יום אחרי הפסח יש לברך על המצה "המוציא" וכל מצה שיאכל אחרי שלושים יום - החל מ"ד אייר (שביום י"ד עצמו יש מצות עשה דאורייתא של אכילת מצה לדעת הרמב"ן) - ברכתה "מזונות". והנה יש רבנים המתירים לאכול בערב פסח מצה שאינה מהודרת, אבל אין לסמוך על זה וטוב להזהר שלא לאכול בערב פסח מצות ואפילו פשוטות שאינן מהודרות ושמורות, וכל דבר שיש בו טעם מצה אין לאכול בערב פסח.

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויקרא - תשנ"ח - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

שבכל עניינים ומנהגים אלו לא תצא מחלוקת בגלל זה. פעם שמעתי מהרב יוסף זיין ע"ה שהיה גאון עצום ואדיר, והיה זה פלא ממש, כמעט כמו מהדורות הקודמים, והוא אמר שפעם היה רב אחד שבאו אצלו זוג להתגרש אחרי פסח, ושאל אותם למה אתם מתגרשים? ואמר הבעל שאשתו אינה בסדר ולא ראוייה, שאל אותו הרב מה קרה? האם לא מכינה לך אוכל? אמר הבעל שמצד זה הכל בסדר, אלא שראאה במהלך חג הפסח שהיתה חתיכה קטנה של מצה במרק, והוא מקפיד מאוד על איסור שרוייה, ואם היא לא מקפידה מאוד בדבר הרי שמאכילה אותו דבר שהוא טרף וכל התבשיל נאסר וגם הסיר אסור! כשראה הרב כך, קרא לאשתו שתבוא לפני אותו הזוג, ובינתיים אמר לאותה אשה שלא תפחד וכי הוא לא יאפשר לבעלה לגרשה רק בגלל שבטעות לא הקפידה על שרוייה. כשבאה הרבנית שאל אותה הרב: "תאמרי לי את האמת: המצה המהודרת שאפיתי בערב פסח - בהידור רב ובמאמץ רב ושהזעתי עליה כל כך שעה שטחנתי ולשתי ושטחתי ואפיתי - מה עשית בה? הרבנית נבהלה ולא ענתה לרב. אמר לה הרב אל תפחדי ותעני לי. אמרה לו הרבנית שהגיע עני ובטעות התבלבלה והביאה לו מהמצות הללו. אמר לה הרב, ולי מה נתת? אמרה לו: מצות פשוטות. פנה הרב לאותו בעל ואמר לו: אתה שומע?! הנה אשתי הביאה לי במקום מצה שמורה ומהודרת בכל הידורים - מצה פשוטה ואני שותק, ואתה צועק בגלל חתיכת מצה שרוייה שנפלה למרק בטעות!! לך!! תלימו ביניכם וגמרנו. רואים ממעשה זה שאמנם האשה צריכה לנהוג כמנהג בעלה, אבל אם טעתה וקרה לה אחרת, תסביר לו בשפה רפה ובכבוד ראש, ובלבד שלא יגיע דבר זה ח"ו למחלוקת.

סיכומו של דבר: אדם שרוצה לשנות ממנהג אבותיו, צריך ללכת לרב ולשאול אותו האם הוא יכול לשנות ממנהגו או לא. ואם הרב יאמר לו שהוא יכול לשנות, יש שיכולים לשנות ולבטל את המנהג גם בלי התרה, כמו למשל חייל בצבא שבכל שנה רגיל לשתות תה עם תמר, וכשבא לצבא מגלה שאין שם תמרים ולא יכול להמתיק את התה אלא עם סוכר, אין לו צורך לעשות התרה שכן הוא לא מבטל את המנהג שלו, ורק בצבא שאין לו ברירה אחרת ישתה תה עם סוכר, וכשיגיע לביתו ימתיק את התה עם תמר. אבל אם אדם רוצה לבטל מנהג ממש, צריך לשאול את הרב, והרב ישאל אותו ויחקור איך קיבל את המנהג, האם זה מנהג של אבותיו או מנהג שהוא על פי דין או שמה המנהג הזה הוא בכלל בטעות, ויחליט הרב אם לבטל את המנהג או להפך את המנהג או לבטל את המנהג ויעשה לו התרת נדרים, ובלבד שלא יהא אדם רב לעצמו. ובכל אופן, כפי שהקדמתי: "אל תטוש תורת אמן!!" והנה בפסח יש הרבה מנהגים, ולכל עדה ועדה יש את המנהג שלה, על כן אסור לאדם לזלזל במנהגים של אחרים, ואם נהגו - לכל מנהג ומנהג יש שורש ומקור וצריך להזהר שלא לבטל את המנהגים. ואם יש בעיה מיוחדת שיש מנהג שכלל לא ידוע מהיכן הגיע ומה המקור שלו - יש לו לזכור ולדעת מאיפה הגיע המנהג שלו. למשל, המנהג של אכילת מצה שמורה - הנה בליל פסח לכולי עלמא צרים לאכול בליל פסח מצה שמורה, ובשאר ימות החג יש מחלוקת אם חייב או לא, ובליל פסח מצה לאכול מצות שמורות עבודת יד ואם לא - יכול לאכול מצה שמורה עבודת מכוונה. ויהי רצון שנזכה השנה לקיים ולאכול: "על מצות ומרורים יאכלוהו" וגם מצות, ומרור וקרובן פסח נוכל לאכול בבת אחת, ואיך נאכל את זה? ילמדו אותנו משה ואהרן. ברוך ה' לעולם אמן.

ירוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!
שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org
www.harav.org

